

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI**

TASDIQLAYMAN

Navoiy davlat pedagogika instituti

rektori, kengash raisi:

B.B.Sobirov

2024 yil

**5150700-CHOLG'U IJROCHILIGI (TURLARI BO'YICHA) TA'LIM
YO'NALISHI BO'YICHA FANLARARO (MAJBURIY FANLAR) YAKUNIY
DAVLAT ATTESTATSIYASI SINOVING**

DASTURI

(2023/2024 o'quv yili bitiruvchi kurs talabalari uchun)

Navoiy – 2024 yil

Ushbu dastur Navoiy davlat pedagogika instituti bakalavriat ta'lim yo'nalishidagi bitiruvchi kurs talabalari uchun "Cholg'u ijrochiligi (turlari bo'yicha)", "Musiq tarixi va Musiqa asarlar tahlili" fanlaridan Yakuniy davlat attestatsiyasini tashkil etish va o'tkazish uchun tuzilgan bo'lib, institut Kengashining "29" "03" 2024 yil 9-sonli majlis bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

"Musiq ta'limi" kafedrasida muhokama qilingan va "27" "02" 2024 yil 7-sonli majlis bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

Asos: - O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 2009 yil 5 iyunda 1963-son bilan ro'yxatga olingan "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalarida bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to'g'risida Nizom;

- O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligida 2018 yil 26 sentyabrda 1009-son bilan ro'yxatga olingan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risidagi Nizom.

- "Cholg'u ijrochiligi (turlari bo'yicha)" fanining o'quv dasturi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2020-yil 14-avgustdagi 418-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan "Pedagogika ta'lim sohasining davlat ta'lim standarti" O'zbekiston Davlat Konservatorisida ishlab chiqilgan va Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yo'nalishlari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2020 yil 14-avgustdagi 3-son bayonnomasi bilan ma'qullangan.

- O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2020 yil 14-avgustdagi 418-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan.

- "Musiq tarixi" fanining o'quv dasturi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2020-yil 29-avgustdagi 452-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan "Pedagogika ta'lim sohasining davlat ta'lim standarti" O'zbekiston Davlat Konservatorisida ishlab chiqilgan va Oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yo'nalishlari bo'yicha O'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi Kengashning 2020 yil 29-avgustdagi 4-son bayonnomasi bilan ma'qullangan.

- O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2020 yil 29-avgustdagi 452-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan.

Tuzuvchilar:

1. Musiqa ta'limi kafedrasida mudiri dots v.b.: B.N. Umurzakov
2. Musiqa ta'limi kafedrasida dots v.b.: O. A. Xayitov
3. Musiqa ta'limi kafedrasida katta o'qituvchisi: F. T. Bo'ronov
4. Musiqa ta'limi kafedrasida o'qituvchisi: J.H. Yorqulov
5. Musiqa ta'limi kafedrasida o'qituvchisi: D. R. Murtozayev

Taqrizchilar:

1. Musiqa ta'limi kafedrasida pofessori: O.O. Fayziyev
2. Navoiy ixtisoslashtirilgan

5150700 - CHOLG‘U IJROCHILIGI (TURLARI BO‘YICHA)
YO‘NALISHI 2023/2024 o‘quv yili bitiruvchi kurs talabalari uchun fanlararo
Yakuniy davlat attestatsiya
DASTURI

Yakuniy davlat attestatsiyasi dasturining maqsadi:

Bakalavrlarning tayyorgarlik darajasiga qo‘yiladigan umumiy talabalar:

- Dunyoqarash bilan bog‘liq tizimli bilimlarga ega bo‘lishi; gumanitar va tabiiy ilmiy fanlar asoslarini, joriy davlat siyosatining dolzarb masalalarini bilishi, ijtimoiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qila olishi;

- Vatan tarixini bilishi ma‘naviy milliy va umuminsoniy qadryatlar masalalari yuzasidan o‘z fikrini bayon qila olishi va ilmiy asoslay bilishi, milliy istiqlol g‘oyasiga asoslangan faol hayotiy nuqtai nazarga ega bo‘lishi;

- Tabiat va jamiyatda kechayotgan jarayon va hodisalar haqida yahlit tasavvurga ega bo‘lishi, tabiat va jamiyat rivojlanishi haqidagi bilimlarni egallashi hamda ulardan zamonaviy ilmiy asoslarda hayotda va o‘z kasb, faoliyatida foydalana bilishi;

- Insonning boshqa insonga jamiyatda va atrof muhitga munosabatini belgilovchi huquqiy hamda ma‘naviy mezonlarni bilish, kasb faoliyatida ularni hisobga olib bilishi;

- Axborot yig‘ish, saqlash, qayta ishlash va ulardan foydalanish usullarini egallagan bo‘lishi, o‘z kasb faoliyatida mustaqil asoslangan qarorlar qabul qila olishi;

- Tegishli bakalavriat yo‘nalishi bo‘yicha raqobatbardosh umumkasbiy tayyorgarlikga ega bo‘lishi;

- Yangi bilimlarni mustaqil egallay bilishi, o‘z ustida ishlashi va mehnat faoliyatini ilmiy asosda tashkil qila olishi;

- Sog‘lom turmush tarzi va unga amal qilish zaruriyati to‘g‘risida ilmiy tasavvur hamda e‘tiqodga, o‘zini jismoniy chiniqtirish o‘quv va ko‘nikmalariga ega bo‘lishi lozim.

- Ta‘lim yo‘nalishlari bo‘yicha oliy ma‘lumotli shahslar egallashi lozim bo‘lgan lavozimlarda mustaqil ishlashga;

- Tegishli bakalavriat yo‘nalishlari doirasida tanlangan mutaxassislik bo‘yicha magistraturada oliy ta‘limni davom ettirishga;

- Kadrlarni qayta tayyorlash va malaka oshirish tizimida qo‘shimcha kasb ta‘limi olish uchun tayyorlanadilar.

Yakuniy davlat attestatsiyasi dasturining vazifalari:

Fan o‘qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba:

Cholg‘u ijrochiligi (turlari bo‘yicha) - talabalarning o‘quv jarayonida olgan bilimlarini ansambl sifatida mujassamlashtirish, keyingi o‘qituvchilar faoliyatida cholg‘u asboblari ansamblari tashkil qilish yo‘llarini, talaba va o‘quvchilarning o‘qishdan bo‘sh vaqtlarini to‘g‘ri tashkil qilish, madaniy merosga to‘g‘ri yondashishga ularning tafakkur va hissiyotlarini rivojlantirib borib, g‘oyaviy – badiiy va ma‘naviy tarbiyasiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatish. Ushbu fanning vazifalari

umumta'lim maktablarda turli hil ansambllarini tashkil eta olish, repertuar tanlay olish, kontsert chiqishlarini uyushtirish malakalarini egallash.

- ansambllarni tashkil qilish haqidagi amaliy ma'lumotlarni bilish ijrodagi usullar (cholg'u zarblari, shtrihlari), doira usullari, bezaklarda foydalana olish;

- ansambllari ijrosidagi unison, hamda kup ovoqli musiqiy asarlarni o'rganish, tahlil qila olish; cholg'ular haqida qiziqarli suhbatlar o'tkaza olish;- qo'shimcha cholg'utarihi, shakllantirishi haqida ma'lumotga ega bo'lish;

- cholg'uda ijro etishni o'rgatish jarayoni o'quvchilar tomonidan ijro asoslarini ongli ravishda puhta egallash, ijro uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni hosil qilish va ularni amalda qo'llay olish hamda mutsaqil ijodiy fikrlash va kuzatish qobiliyatlarini rivojlantirish, huningdek, etsetik didini shakllantirishga qaratilgan.

Fan bo'yicha talabalarning bilimiga, ko'nikma va malakasiga qo'yiladigan talablar. **Bakalavr:**

O'zbek halq cholg'u asboblari – rubob, doira, tanbur v.b. jo'rligida:

- asosiy va cholg'u ijrochiligi va ansambli asbobi, ijro vositalari va badiiyati;

- musiqaning rivojlanish xususiyatlarini anglash yakka ijrochilik mahorati ustida ishlash;

- klassik bastakor va kompozitorlarning yaratgan merosini o'rganish va ijro etish;

- chet el musiqa madaniyatining ilg'or an'analariidan foydalan **haqida bilimlarga ega bo'lishi kerak;**

- cholg'u ijrochiligi bo'yicha tanlagan sozida xalq kuylari, o'zbek basakorlarining mashhur asarlarini ijro eta olishni **ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak;**

- nota o'qib ijro etish malakalarini shakllantirish;

- cholg'uda mukammal ijro etish bilim va malakalariga ega bo'lish;

- o'rganilayotgan musiqa asarini umumiy tahlil eta bilish;

- cholg'uda ansambl va hor jamoasiga jo'r bo'la olish malakalarini egallash; cholg'uda musiqa asarini badiiy ijro va talqin etish ko'nikmalarini egallay olish **malakalariga ega bo'lishi kerak.**

Yakuniy davlat attestatsiyasi o'tkaziladigan mutaxassislik fanlari nomi:

1. Cholg'u ijrochiligi (turlari bo'yicha) (ijodiy ish).

2. Musiqa tarixi (Jahon musiqasi tarixi, O'zbek musiqasi tarixi, Sharq xalqlari musiqasi tarixi) va Musiqiy asarlar tahlili (test).

I. Cholg'u ijrochiligi (turlari bo'yicha)

II.

Cholgʻu ijrochiligi (turlari boʻyicha) - umumiy musiqiy bilimlarni, biror bir cholgʻu asbobda ijro eta olish koʻnikmasi, musiqa asarlari namunalari, oʻzbek va chet el ijodkorlari faoliyati, musiqa ijrochiligi, anʻanaviy xonandachilik mahoratini, ansambl, orkestr, bastakorlar va kompozitorlar ijodini, mashhur xonanda va sozandalar ijodiy faoliyati, musiqiy atama va iboralar, musiqa janrlari, musiqada zamonaviylik va anʻanaviylik tendentsiyalari, zamonaviy musiqa, milliy estrada musiqasi va uning ijrolari, milliy musiqa madaniyatini oʻzlashtirish.

Cholgʻu ijrochiligi boʻyicha talaba biror bir cholgʻu asbobida oʻzbek yoki chet el musiqa asarlarini ijro eta olish koʻnikmasini egallashi, ijro etayotgan musiqa asarini toza, sof hamda dinamik, temp va ritmik jihatdan aniq va toʻgʻri ijro etish, musiqa cholgʻusini chuqur his eta olishi, ritm, garmonik ohanglarni ijro etishda barmoq harakatlarini toʻgʻri bajarish, ijro etayotgan asarning muallifi, cholgʻu asbobi turi, nomi, tarixi haqida hamda milliy cholgʻular toʻgʻrisida aniq maʼlumotlarga ega boʻlish.

Cholgʻu asboblari ansambllari tashkil qilish yoʻllari, oʻquvchilarning oʻqishdan boʻsh vaqtlarini toʻgʻri tashkil qilish, madaniy merosga toʻgʻri yondashish, sozandaning tafakkur va hissiyotlarini rivojlantirib borish, gʻoyaviy - badiiy va maʼnaviy tarbiyasiga ijobiy taʼsir koʻrsatish.

Cholgʻu ijrochiligi tarihi, shakllantirishi haqida maʼlumotga ega boʻlish, ansambllarni tashkil qilish, ijrodagi usullar (cholgʻu zarblari, shtirihlari), doira usullari, bezaklardan foydalanish, cholgʻu ansambllari ijrosidagi unison, hamda koʻp ovozli musiqiy asarlar, tahlil qilish, repertuar tanlash, konsert chiqishlarini uyushtirish malakalari.

Sinovlarni oʻtkazish tartibi

Yozma ish (ijodiy ish).

1. Oliy taʼlim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi bakalavriat yoʻnalishlari oʻquv jarayoni jadvaliga muvofiq oʻtkaziladi.

2. Yakuniy davlat attestatsiyasi oliy taʼlim muassasasidagi har bir taʼlim yoʻnalishi (mutahassisligi) boʻyicha tashkil etiladigan yakuniy davlat attestatsiya komissiyalari tomonidan amalga oshiriladi.

3. Yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyalarining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

bitiruvchining bilim, malaka va koʻnikma darajasining davlat taʼlim standartlari talablariga muvofiq kelishini kompleks baholash;

yakuniy davlat attestatsiyasi natijalari boʻyicha bitiruvchilarga bakalavr (magistr) akademik darajasini berish masalasini hal qilish;

komissiya faoliyati natijalarini tahlil qilish va ular asosida oliy maʼlumotli kadrlar tayyorlashni takomillashtirish boʻyicha takliflar ishlab chiqish.

4. Yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyalari o‘z faoliyatlarini mazkur Nizom hamda bakalavriat ta‘lim yo‘nalishlari va magistratura mutaxassisliklari bo‘yicha bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasi va ta‘lim mazmuniga qo‘yilgan Davlat ta‘lim standartlari talablarini bajarishga yo‘naltirilgan boshqa hujjatlarga tayangan holda olib boradilar.

YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASINI BAHOLASH MEZONLARI

“Musiqqa ta‘limi” ta‘lim yo‘nalishi Cholg‘u ijrochiligi (turlari bo‘yicha) fanidan maksimal darajada keng qamrovli va bitiruvchi talabalarning mutaxassislik fanlarini qay darajada o‘zlashtirgan bilimlarini baholash imkoniyatini amaliy ijro tomonlarga imtihon topshirish belgilandi.

Bitiruvchi talabalarga Cholg‘u ijrochiligi turlari bo‘yicha fanidan Yakuniy davlat attestatsiyasi amaliy ijro etish faollar zalidada o‘tkaziladi.

- Yakuniy Davlat attestatsiyasida bitiruvchi talabalarga berilgan 4 ta asarni akademik ijro tomonlarga shtrix, applikator, dinamika, xarakter, mahorat bilan ijro etgan bitiruvchi talabaga: **5 baho (a`lo)** bilan baholanadi
 - Yakuniy Davlat attestatsiyasida bitiruvchi talabalarga berilgan 4 ta asarni akademik ijro tomonlarga kamchiliklarga yo‘l qo‘ysa (asar yodlanmagan bo‘lsa, ijro etishda texnik xatolarga yo‘l qo‘yilsa) bitiruvchi talabaga: **4 baho (yaxshi)** bilan baholanadi
 - Yakuniy Davlat attestatsiyasida bitiruvchi talabalarga berilgan 4 ta asarni 3 tasi yodlangan bo‘lsa akademik ijro tomonlarga shtrix, applikator, dinamika, xarakter, mahorat bilan ijro etilmasa bitiruvchi talabaga: **3 baho (qoniqarli)** bilan baholanadi
 - Yakuniy Davlat attestatsiyasida bitiruvchi talabalarga berilgan 4 ta asarni 2 tasi yodlangan bo‘lsa akademik ijro tomonlarga shtrix, applikator, dinamika, xarakter, mahorat bilan ijro etilmasa bitiruvchi talabaga: **2 baho (qoniqarsiz)** bilan baholanadi.
- Ushbu baholash mezonlari asosida Yakuniy Davlat Attestatsiya o‘tkaziladi.

**Yakuniy Davlat Attestatsiyada bitiruvchi talabalarning taxminiy
amaliy ijro etadigan asarlari**

1. "So'zsiz qo'shiq" M.Ashrafiy
2. "Eksprompt" A.Arutunyan
3. "Nasri segoh" F.Alimov
4. "Tarji navo" R.Qipchoqtov
5. "Invensiya" I.S.Bax
6. "Sonata" L.Betxoven
7. "Ave mariya" K.Kachini
8. "Etyud" mi minor K.Cherni
9. "Invensiya" I.S.Bax
10. "Sonata" L.Betxoven
11. "Ave mariya" K.Kachini
12. "Etyud" mi minor K.Cherni
13. "Baxchakurd" A.Geray
14. "Xurram" A.Bobojonov
15. "Mangu harakat" A.Aleskerov
16. "Qo'shchinor" O'zbek xalq kuyi
17. "Tasnifi navo" "Garduni navo"
18. "Jigar pora" o'zbek xalq qo'shig'i
19. "Ilg'or" xalq qo'shig'i
20. "Xusayni Muhammad"
21. "Tasnifi dugoh", "Garduni dugoh"
22. "Muhammasi husayni"
23. "Saqili Sulton"
24. "Mushkiloti dugoh" turkumi bilan
25. "Etyud 8" O.Subhanov
26. "Ertalab" O.Subhanov
27. "Raqs" B.Nadejdin
28. "Twist" S.Balandin
29. "Dovul" T.Ashrafxo'jayev
30. "Qo'shqars I" D.Islomov
31. "Kulobcha" T.Ashrafxo'jayev
32. "Yoshlar guldastasi" T.Ashrafxo'jayev
33. "Chardash" A.Monte
34. "Karnaval" A.Giomneri
35. "Ne xavet longa"
36. "Syuita" F.Nazarov
37. "Yoshlar guldastasi" T.Ashrafxo'jayev
38. "Qo'qoncha" T.Ashrafxo'jayev
39. "Sarboz" Usta Olim Komilov
40. "Qo'shqars" Usta Olim Komilov

41. "Sarboz" usta Olim Komilov
42. "Yoshlar guldastasi" T.Ashrafxo'jayev
43. "Tantana" usta Olim Komilov
44. "O'zbek vals" F.Sodiqov
45. "Rohat" A.Muhammedov
46. "Muhammasi Xusayniy"
47. "Soqinomai rok" Buzruk maqomidan.
48. "Qilichbozlar raqsi" A.Xachaturyan
49. "Venger lo'lilari" E.Nazarov
50. "Samoi dugoh" dugoh maqomidan
51. "Konsert fantaziya" Qurbonniyon
52. "Love story" P.Ley
53. "Happy end" I.Dorn
54. "Etyud" K.Cherni
55. "Polonez" M.Ogenskiy
56. "Zavqim kelur"
57. "Yoshlar guldastasi" T.Ashrafxo'jayev
58. "Sarboz"
59. "Qo'qoncha" T.Ashrafxo'jayev
60. "Asturiya" I.Albinist
61. "Gullar raqsi" usta Muhammad Umar
62. "Davluri" N.Narimanidze
63. "Rohat" A.Muhammedov
64. "Yoshlar guldastasi" T.Ashrafxo'jayev
65. "Sarboz" T.Ashrafxo'jayev
66. "Gul o'yini" T.Ashrafxo'jayev
67. "Sarboz arabi" T.Ashrafxo'jayev
68. "Qo'qoncha" T.Ashrafxo'jayev
69. "Burulcha" T.Ashrafxo'jayev
70. "Qo'shqars I" D.Islomov
71. "Shodiyona" T.Ashrafxo'jayev
72. "Yoshlar guldastasi" T.Ashrafxo'jayev
73. "Qo'qoncha" T.Ashrafxo'jayev
74. "Sarboz" T.Ashrafxo'jayev
75. "Shodiyona" F.Alimov
76. "Shodlik" T.Ashrafxo'jayev
77. "Shodiyona" F.Alimov
78. "Doira raqsi" t.Ashrafxo'jayev
79. "Doira terma usullari" T.Ashrafxo'jayev
80. "Tasnifi dugoh, Garduni dugoh" Dugoh maqomidan.
81. "Xojiniyoz I-II" O'zbek xalq kuyi.
82. "Muhammasi bayot" Dugoh maqomidan
83. "Xurram" A.Bobojonov musiqasi.
84. "Aliqambar" o'zbek xalq kuyi
85. "Sharob I" o'zbek xalq kuyi
86. "Dil kuyi" M.Mirzayev musiqasi

87. "Ufori Rok" Buzruk maqomidan
88. "Sonata 10" L.V. Betxoven
89. "Raqs Fantaziya" M. Muhtorov
90. "Gullar raqsi" Usta Umar
91. "Vengercha raqs" I. Brams
92. "Muhammasi Nasrullovi" Buzruk maqomi
93. "Umid" E. Salixov
94. "Nozanin" B. Aliyev
95. "Libertango" A. Piazzollo
96. "Sonatina 2" L.V. Bethoven
97. "Passacalia" H. Halverson
98. Etyud №12. F. Shopen.
99. Prilyudiya. B. Giyenko.
100. Vals. F. Shopen.
101. Etyud. A. Kobilyanskiy
102. Balbiraun. Qurbangazi Adai.
103. Fantaziya. Q. Qurboniyon
104. Sharqona navo N. Raximov
105. Staroye banjo. A. Isayev qayta ishlagan

Asosiy adabiyotlar

1. O. Fayziyev Qashqar rubobi uchun pyessalar. O'quv qo'llanma. A. Qodiriy nomidagi xalq merosi nashriyoti. Toshkent – 2004.
2. H. Nurmatov, O. Nazarov, Sh. Janaydarov Cholg'uchilar ansambli. O'quv qo'llanma. Toshkent – 2005.
3. H. Nurmatov, O. Fayziyev Cholg'u ijrochiligi: Rubob. O'quv qo'llanma. Musiqa nashriyoti. Toshkent – 2008.
4. F. To'rayev, S. Do'stov, O. Fayziyev O'zbek cholg'u asboblari uchun milliy kuylar. O'quv qo'llanma. Musiqa nashriyoti. Toshkent – 2009.
5. S. Do'stov Cholg'u ijrochiligi va ansambli. O'quv qo'llanma. Durdona nashriyoti. Buxoro – 2019.
6. S. Do'stov, F. Bo'ronov Maktabda rubob chalish havaskorlik to'garagini tashkil etish. Metodik qo'llanma. Toshkent – 2006.
7. O. Nazarov Qashqar rubob. Metodik qo'llanma. Toshkent – 2013.
8. O. Fayziyev, O. Fayziyev Rubob navolari. O'quv qo'llanma. Musiqa nashriyoti. Toshkent – 2014.
9. R. Qosimov An'anaviy cholg'u ijrochiligi. O'quv qo'llanma. Toshkent – 2007.

10. M. G'ofurov Cholg'u ijrochiligi. O'quv qo'llanma. Toshkent – 2015.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. O. Nazarov Qashqar rubobida o'qitish uslubiyoti. O'quv qo'llanma. Toshkent – 2008.
2. Z. Muhammadjonova Fortepianoda chalishni o'rgatish uslubiyoti. O'quv qo'llanma. Toshkent – 2006.
3. Sh. Rahimov, H. Nurmatov Cholg'u ijrochiligi tarixi. O'quv qo'llanma. Toshkent – 2009.
4. А.И. Петросянц Инструментоведение (Узбекские народные инструменты). Ташкент – 1980.
5. Sh. Rahimov Cholg'u ijrochiligi o'rgatish metodikasi. O'quv qo'llanma. Toshkent – 2009.
6. R. Petrov, B. Matyoqubov Cholg'ushunoslik va cholg'ulashtirish. O'quv qo'llanma. Toshkent – 2006.

II. Musiqa tarixi (*Jahon musiqasi tarixi, O'zbek musiqasi tarixi, Sharq xalqlari musiqasi tarixi*) **va Musiqiy asarlar tahlili fanlarining mazmuni.**

Umumta'lim maktablari o'rta sinf o'quvchilarida (5-6-7-sinflar) musiqa o'qitishning maqsad va vazifalari. O'rta sinf o'quvchilarida milliy musiqiy tasavvurlarning shakllanishi. 5 - sinfda musiqa o'qitish metodikasi va mazmuni. 6 sinfda musiqa o'qitish metodikasi va mazmuni. 7-sinfda musiqa o'qitish metodikasi va mazmuni. 5-6 sinfda qo'shiq kuylash va musiqa savodi faoliyatlari. 7- sinfda qo'shiq kuylash va musiqa savodi faoliyati. 7- sinfda musiqa tinglash va harakatli o'yinlar faoliyati. Xorijiy mamlakatlarda musiqa tarbiyasi tizimi. (Yaponiya, Shveysariya va Vengriya, Germaniya, Bolgariya, Gollandiya, Ruminiya, Chexiya, Rossiya, Estoniya, Litva va Polshada musiqa ta'limi tizimi. Sinfdan va maktabdan tashqari musiqa tarbiyasi tizimi. Yuqori sinflarda qo'shiq kuylash va tinglash faoliyati, musiqa savodi faoliyati.

Musiqa ta'limi va tarbiyasining mazmuni, tashkil qilinishi, turli shakllari va metodlari. Musiqa ta'limi va tarbiyasi sohasidagi ilg'or tajribalar, darsdan tashqari musiqiy pedagogik amaliyot bo'yicha metodik adabiyotlar. Musiqa o'qitish metodikasi va maktab repertuari tushunchasining mohiyati. Didaktika va musiqa o'qitishning o'ziga hos xususiyatlari. Maktab repertuarining o'quvchilar musiqa madaniyatining shakllanishidagi o'rni. Musiqa o'qitish printsiplari. Musiqa o'qitish metodlari va texnologiyalari. Musiqa darslari tiplari, musiqiy asarlarni o'qish va ijro etish metodlari. Musiqa o'qitishning zamonaviy texnologiyalari. Musiqa o'qituvchisi shaxsiga qo'yiladigan talablar. Jamoa bo'lib kuylashni o'rgatish metodlari. Musiqiy ritmik faoliyat. O'quvchilarda ijrochilik va ijodkorlik malakalarini rivojlantirish.

Sinovlarni o'tkazish tartibi

Test

1. Oliy ta'lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi bakalavriat yo'nalishlari o'quv jarayoni jadvaliga muvofiq o'tkaziladi.

2. Yakuniy davlat attestatsiyasi oliy ta'lim muassasasidagi har bir ta'lim yo'nalishi (mutahassisligi) bo'yicha tashkil etiladigan yakuniy davlat attestatsiya komissiyalari tomonidan amalga oshiriladi.

3. Yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyalarining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

bitiruvchining bilim, malaka va ko'nikma darajasining davlat ta'lim standartlari talablariga muvofiq kelishini kompleks baholash;

yakuniy davlat attestatsiyasi natijalari bo'yicha bitiruvchilarga bakalavr (magistr) akademik darajasini berish masalasini hal qilish;

komissiya faoliyati natijalarini tahlil qilish va ular asosida oliy ma'lumotli kadrlar tayyorlashni takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish.

4. Yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyalari o'z faoliyatlarini mazkur Nizom hamda bakalavriat ta'lim yo'nalishlari va magistratura mutaxassisliklari bo'yicha bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasi va ta'lim mazmuniga qo'yilgan Davlat ta'lim standartlari talablarini bajarishga yo'naltirilgan boshqa hujjatlarga tayangan holda olib boradilar.

YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYASINI BAHOLASH MEZONLARI

“Cholg'u ijrochiligi (turlari bo'yicha)” ta'lim yo'nalishi Musiqa tarixi va musiqa asarlar tahlili fanidan maksimal darajada keng qamrovli va bitiruvchi talabalarning mutaxassislik fanlarini qay darajada o'zlashtirgan bilimlarini baholash imkoniyatini beruvchi 200 ta test savollari tayyorlandi.

Bitiruvchi talabalarga Musiqa tarixi va musiqa asarlar tahlili fani Yakuniy davlat attestatsiyasi test savollarini topshirish 210-auditoriyada o'tkaziladi. Tayyorlangan 200 ta test savollaridan har bir talabaga 30 tadan test varianti beriladi.

Test javoblari quyidagicha;

26-30 gacha test savolariga to'g'ri javob berganga - 5 (a'lo) baho;

22-25 gacha test savolariga to'g'ri javob berganga - 4 (yaxshi) baho;

17-21 gacha test savolariga to'g'ri javob berganga - 3 (qoniqarli) baho;

1-16 gacha test savolariga to'g'ri javob berganga - 2 (qoniqarsiz) baho baholanadi

**5150700- Cholg‘u ijrochiligi (turlari bo‘yicha) yo‘nalishi
bitiruvchi talabalarining Musiqa tarixi (Jahon musiqasi tarixi, O‘zbek musiqasi
tarixi, Sharq xalqlari musiqasi tarixi) va Musiqiy asarlar tahlili fanlaridan test
savollari**

1. Musiqa asarlari tahlili fani qaysi fanlar bilan aloqador?
2. Vaqt bilan bog‘liq bo‘lgan san‘at turi qaysi
3. Bu fan o‘zining tarkibida musiqasi asarlarining turli tomonlarini, uning mazmunini, ifodalash vositalarini hamda uning janrlar, uslublar haqida so‘z yuritishga imkon beradi. Gap qaysi fan haqida boryabdi?
4.asosiy maqsad va vazifalari talabalarda musiqiy asarlarning har tomonlama chuqur o‘rganishini, uni mazmun va shakl jihatdan bir-biri bilan qanday bog‘liqligini ko‘rsatib berishdan iborat. Nuqtalar o‘rniga kerakli so‘zni qo‘ying?
5. Mahalliy uslublar nechta? Al – Forobiy musiqashunoslikka oid qanday asarlar yozgan?
6. Yu. Rajabiy ijodiga mansub asarlarning nomi.
7. O‘zbek xalqining boy musiqasi madaniyati cholg‘u san‘ati, kañci asrdan taraqqiy etishni boshlagan?
8. Doira cholg‘usi qanday ijro etiladi?
9. Al - Forobiy o‘z risolasida: kishi ovoziga yaqin tovush chiqaradi- gan qaysi cholg‘u asboblari ta’riflagan?
10. Moskvada o‘zbek san‘ati va adabiyoti dekadasida qachon o‘tkazilgan?
11. O‘zbek xalq cholg‘ulari ansambli tarkibidagi qaysi cholg‘ular o‘tirgan holda chalinadi?
12. Moskvada o‘zbek san‘ati va adabiyoti dekadasida o‘zbek xalq cholg‘ulari ansamblga kim rahbarlik qilgan?
13. Mashhur rubobchilarning nomini toping
14. Ilgari doira cholg‘usi ijrosi uchun nechta nota chiziqlari qo‘llanilgan?
15. G‘ijjak cholg‘usi qaysi intervallarga sozlanadi?
16. G‘ijjak cholg‘usida nechta tor mavjud?
17. Qaysi cholg‘u tambursimon, lekin kamon bilan ijro etiladi?
18. Afg‘on rubobida nechta tor mavjud?

19. Doira cholgʻusining gardishiga oʻrnatilgan metal halqachalar qanday nomlanadi?
20. Al-Forobiyning hayoti va ijodi qaysi yillarga toʻgʻri keladi?
21. Ilgari qoʻshiqchilikda qaysi cholgʻuda qoʻshiq aytib kuylashgan?
22. Musiqiy asarlarni tahlil qilish jarayonida, musiqa turli qirralarini yaxshi bilish kerak boʻladi. Bu borada tahlil fani qaysi fanlar bilan juda yaqin bogʻliq hisoblanadi-?
23. Eng pastgi tovushdan eng yuqori tovush oraligʻi qanday nomlanadi?
24. ...fani – musiqiy asarni ilmiy tadqiq qilib, uning uslubini, shaklini, musiqiy tilini, shuningdek har bir elementning rolini va ularning musiqa mazmuni bilan oʻzaro uzviylikni oʻrgatadi. Jumlani toʻldiring ?
25. Oʻzbek xalq cholgʻularida ijrochilik sanʼati kitobini kim yozgan?
26. Musiqa asarlar tahlili nafaqat turli xildagi qonunlar bilan bogʻliq, shuningdek u... masalalarini ham oʻz ichiga oladi. Jumlani toʻldiring-?.
27. Kamon bilan ijro etiladigan ikki torli cholgʻuni nomini toping.
28. «Musiqa merosimizga bir nazar» nomli kitobni kim yozgan?
29. Musiqa sanʼati qaysi fanlarning obyekti boʻlib xizmat qiladi -?
30. Safoil cholgʻusi qanday cholgʻular guruhiga kiradi?
31. Musiqa shakli bir butun, yaxlitlikka ega boʻlishi bilan bir vaqtda qismlarga ham boʻlingandir, yaʼni u maʼno jihatdan bir-biridan farq qiladigan qismlardan iboratdir. Shu jihatdan musiqa nimaga oʻxshab ketadi?
32. Shaklning har qanday qismlari orasidagi boʻlinish payti nima deb ataladi?.
33. Shaklning sezuralar bilan cheklab qoʻyilgan qismi nima deb ataladi?
34. Mashhur dutorchi hofizning nomini toping
35. Re majorda nechta diyez bor?
36. Shaklning bir-biridan ajratilgan, ayni vaqtda turli tarzda bir-biri bilan bogʻliq boʻlgan qismlari, yaʼni tuzilmalarning hammasi qoʻshilib nimani tashkil etadi.
37. Ansambl deganda nimani tushunasiz?
38. Yuqoriga intiluvchi, ayniqsa ozmi-koʻpmi uzunroq yoki keng diapazonga ega boʻlgan kuylar harakatida koʻpincha taranglik ifodasi sifatida xizmat qiladi va ...orqali tovush kuchi asta sekin oshib boradi?
39. Safoil cholgʻusi qanday ijro etiladi?
40. Pastga tomon yoʻnaluvchi, ayniqsa koʻp vaqtni egallovchi yoki katta diapazonga ega boʻlgan kuylar harakatida aksincha koʻp hollarda taranglikning tushishini ifodalaydi va ...orqali tovush kuchi asta sekin pasayib boradi. Jumlani toʻldiring?
41. Yuksalish yoʻli bilan erishiladigan eng yuqori nuqtalar nima deb ataladi?

42. Nog'ora cholg'usi nima vositasida ijro etiladi?
43. Qaysi cholg'uning dastasi g'ijjak cholg'usidek tekis, silliq bo'ladi?
44. ...bu o'ta turg'un va sokin bir holatdir. Jumlani to'ldiring?
45. Al-Forobiy ta'riflagan tanbur cholg'usi qaysi tildan olingan?
46. Rubobdan kichik rubobsimon cholg'uni nomini ko'rsating.
47. Chang cholg'usi nechta oyoqda turadi?
48. Darvish ali Changiy nechanchi asrda yashab ijod etgan?
49. G'ijjak oilasiga kiruvchi cholg'ularni toping.
50. Nizomiy Ganjaviy o'zining «Xamsa» asarida chang cholg'usiga qanday nom bergan?
51. Musiqa muayyan vaqt moboynda yangrar ekan, musiqaviy tovush materialini shakllantirishda nima muhim ahamiyatga ega?
52. Tor ma'noda olganda "ritm" tushunchasi orqali nima tushuniladi?
53. Tonikaning boshlanishi bilan hal etiluvchi bir-biriga qarama-qarshi bo'lgan noturg'un funksiyalar –to'qnashuvi muhim siljish kuchi hisoblanidi. Jumlani to'ldiring?
54. Davriyani garmonik jihatdan poyoniga yetkazuvchi bu xususiyatlarini aniqlashda quydagi shart-sharoitlar yordam beradi. Bular qaysilar-?
55. Musiqaning qaysi sohasida funkcionallik – tonika va boshqa hamohang tovushlarning bir-biriga qarama-qarshi qo'yilishi, ularning markazlashtirilishi (barcha tovushlarning tonikaga bo'ysundirilishi) da o'z ifodasini topadi?
56. Garmoniyaning turli xususiyatlari ichida qaysi biri asosiy shakl yaratish ahamiyatiga ega?
57. ...boshqa yana bir muhim va doimiy xususiyati – kolorit – kamdan-kam hollarda shakl yaratish uchun bevosita ahamiyat kasb etadi, biroq, musiqaning boshqa elementlariga hamohang kelib, ularni yana ham ta'sirli maroqli qiladi. Jumlani to'ldiring?
58. Samarqand – Buxoro maqomlari qanday nomlanadi?
59. Musiqa...bilan bog'liq bo'lgan san'at turi. Jumlani to'ldiring?
60. Shakl ichida nechta funksiya mavjud?
61. Dutor cholg'usining kosasi ustiga nima o'rnatilgan?
62. Tanbur cholg'usining dastasiga o'rnatilgan qo'shimcha parda nima deyiladi?
63. O'zbekiston melodist bastakori T. Jalilovning qanday asarini bilasiz?
64. O'zbekiston madhiyasining she'rini kim yozgan, musiqasini qaysi kompozitor yozganini ayting?
65. O'zbek kompozitorlaridan kimlarni bilasiz?
66. Alteratsiya belgilari?
67. Do majorda alteratsiya belgilari nechta?
68. Lya minorda alteratsiya belgilari nechta?

69. Kompozitor T. Jalilov qanday spektakllarga musiqa yaratgan?
70. D. Zokirov kim?
71. Dinamik tuslardan fortissimo belgisining ko'rsating.
72. Yu. Rajabiy nomidagi ansambl qanday ansambl deyiladi?
73. Yu. Rajabiy nomli maqomchilar ansamblining hozirgi badiiy rahbari kim?
74. O'zbekiston teleradio-kompaniyasi qoshidagi maqomchilar ansambli qaysi san'atkor nomi bilan yuritiladi?
75. XX asrning 2 – yarmida dunyoga dong'i ketgan ashula va raqs ansamblini nomini ko'rsating.
76. Folklor-etnografik ansambli boshqa ansambllar ijrochiligidan nima bilan farq qiladi?
77. O'zbekiston va chet ellarga nomi eng mashhur folklor ansamblini aniqlang.
78. «Norim - norim» musiqasi qaysi xalq musiqasi hisoblanadi?
79. Do'mbira asbobida qanday asarlar ijro etiladi?
80. Al-Forobiyning musiqaga oid kitobi qaysi qatorda to'g'ri berilgan?
81. «Bahor valsini» asarini yozgan bastakor nomini aniqlang?
82. Suvora, Faryod, Naqshlar qanday ashulalar hisoblanadi?
83. Birinchi o'zbek milliy operasining nomi nima?
84. Musiqa asarida ayrim qismlarini takroriy ijro qilish uchun qanaqa belgi ishlatiladi..
85. Rubobni to'g'ri ushlab va ijro etishda nimalarga ahamiyat berishi kerak?
86. Qashqar rubobi qaysi guruhga kiradi?
87. Ruboblarning turlarini aytib bering.
88. Qashqar rubobini qaysi daraxtdan yasaladi?
89. Qonun cholg'usining mashhur ijrochisi kim?
90. Qonun cholg'usi qaysi guruhga kiradi?
91. Dutor so'zining ma'nosi?
92. O'zbek xalq cholg'u asboblari asosan qaysi daraxtdan yasaladi?
93. O'zbek xalq cholg'u asboblari nechanchi yilda rekonstruksiya qilingan?
94. Dutor qanday chalinadigan asboblarning sirasiga mansub?
95. Mashhur dutorchilar qatorini toping.

96. Dutor haqidagi birinchi aniq ma'lumot kim tomonidan yozilgan?
97. Qashqar rubobi qaysi intervalga sozlanadi?
98. Turkman dutoriga qanaqa tor tortiladi?
99. Milliy dutorning ovoz diapazoni nechta oktavaga teng?
100. O'zbekistonda qaysi vohalarga mansub maqom yo'llari mavjud?
101. Tarje' so'zining ma'nosi.
102. An'anaviy dutorning asosiy pardalari nechta bo'ladi?
103. Milliy dutorning sozlari to'g'ri ko'rsatilgan qatorni toping.
104. Shashmaqomning cholg'u bo'limidagi kuylar qatorini toping.
105. Xorazmda nechta maqom mavjud?
106. Xorazm maqomida cholg'u bo'limi qanday nomlanadi?
107. Dutor kontra bassning torlari nechta?
108. Dutorchi qizlar ansambli nechanchi yilda tashkil topgan?
109. "Navro'zi ajam" kuyi qaysi vohaga mansub?
110. "Shashmaqom" necha qismga bo'linadi?
111. "Talqin" doira usuli necha chorak o'lchamda chalinadi?
112. "Qo'sh chinor" kuyi kimning asari?
113. Dutor bass qanday sozlanadi?
114. Xorazm dutor yo'llariga mansub kuylar qatorini toping.
115. Xorazm baxshichilik san'atida qaysi asbob ko'p qo'llaniladi?
116. Dutor asbobi qaysi asboblardan bilan jo'r ovoz bo'lib ijro qilinadi?
117. H. A. Abdurasulov nechanchi yillarda yashab o'tgan?
118. Shashmaqom nechanchi asrda shakllangan?
119. "Ansambli" so'zining ma'nosi.
120. "Namud" so'zining ma'nosi.
121. "Lola raqsi" kuyi kimning asari?
122. Musiqiy tovushning fizik xususiyatlari qaysi javobda to'g'ri berilgan?
123. Dutor nechanchi yilda rekonstruksiya qilingan?
124. Dutorchi qizlar ansambli kim tomonidan tashkil qilingan?
125. Dutorning asosiy so'zi qaysi intervalga sozlanadi?

126. Toshkent davlat. Konservatoriyasi qoshida birinchi dutorchilar orkestri nechanchi yilda tashkil topgan?
127. Dutorda “Terma” zarb qanday ijro qilinadi?
128. Engarmonik teng intervallar deb nimaga aytiladi?
129. Mashhur changchilarning nomini toping.
130. Garmonik major va garmonik minor hosil bo‘ladigan intervallar tabiiy ko‘rinishda uchramaydi va bu hildagi intervallar nima deb ataladi?
131. Uffor usuli necha chorak o‘lchovida yoziladi?
132. Diatonik shakldagi garmonik intervallar qanaqa intervallar hisoblanadi?
133. Qo‘llaniladigan eng qisqa cho‘zimlar qanday bo‘ladi?
134. Tovush cho‘zimini uzaytirish qanday ifodalanadi?
135. Notaning o‘ng tomoniga qo‘yilgan nuqta nima?
136. Notaning o‘ng tomoniga qo‘yilgan qo‘sh nuqta nima?
137. Fermata nima?
138. Pauza nima?
139. Kalit nima?
140. Kuyning tonika uchtovushligining tersiyasi yoki kvintasi bilan tugallanishi qayta ko‘rib chiqing!
141. Barcha orttirilgan va kichraytirilgan intervallar qanday intervallar hisoblanadi?
142. Zarb nima?
143. Metr nima?
144. Takt nima?
145. O‘lchov nima?
146. Qanday o‘lchovlarga murakkab o‘lchovlar deyiladi?
147. Qanday o‘lchovlarga aralash o‘lchovlar deyiladi?
148. Sinkopa nima?
149. Musiqada interval deb nimaga aytiladi?
150. Folklor-etnografik ansambli boshqa ansambllar ijrochiligidan nima bilan farq qiladi?
151. O‘zbekiston va chet ellarga nomi eng mashhur folklor ansamblini aniqlang.
152. «Norim - norim» musiqasi qaysi xalq musiqasi hisoblanadi?

153. Dominantseptakkordning ikkinchi aylanmasi nechanchi pog'onada tuziladi?
154. Al-Forobiyning musiqaga oid kitobi qaysi qatorda to'g'ri berilgan?
155. Exspozitsion turning belgilari qaysilar?
156. Suvora, Faryod, Naqshlar qanday ashulalar hisoblanadi?
157. Birinchi o'zbek milliy operasining nomi nima?
158. Musiqa asarida ayrim qismlarini takroriy ijro qilish uchun qanaqa belgi ishlatiladi..
159. Rivojlantirish uslublari necha turga bo'linadi?
160. O'rtaliq bayon turi xususiyatlari
161. Rivojlantirish uslublarni tog'ri tartibda berilgan qatorni toping?.
162. O'rtaliq bayon turning eng muhim belgilari qaysilar?
163. Musiqa shaklida rivojlantirish prinsiplarining ikkinchisi qanday nomlanadi?
164. Qonun cholg'usi qaysi guruhga kiradi?
165. Musiqa shaklida rivojlantirish prinsiplarining birinchisi qanday nomlanadi?
166. Musiqa shaklida rivojlantirish prinsiplarining uchinchisi qanday nomlanadi?
167. Kuy tuzilishining tarkiblarga bo'linish tartibini ko'rsating
168. Musiqa shaklida rivojlantirish prinsiplarining to'rtinchisi qanday nomlanadi?
169. Mashhur dutorchilar qatorini toping.
170. Dutor haqidagi birinchi aniq ma'lumot kim tomonidan yozilgan?
171. Qashqar rubobi qaysi intervalga sozlanadi?
172. Turkman dutoriga qanaqa tor tortiladi?
173. Milliy dutorning ovoz diapazoni nechta oktavaga teng?
174. O'zbekistonda qaysi vohalarga mansub maqom yo'llari mavjud?
175. Tarje so'zining ma'nosi.
176. Davriya nima?
177. Milliy dutorning sozlari to'g'ri ko'rsatilgan qatorni toping.
178. Shashmaqomning cholg'u bo'limidagi kuylar qatorini toping.
179. Xorazmda nechta maqom mavjud?
180. Xorazm maqomida cholg'u bo'limi qanday nomlanadi?
181. Turli mavzularni bayoni o'rtasidagi yoki umuman shakl asosiy qismlari o'rtasidagi bog'lovchi qism

182. Shakl ichida muqaddima qanday vazifani bajaradi?
183. "Navro'zi ajam" kuyi qaysi vohaga mansub?
184. "Shashmaqom" necha qismga bo'linadi?
185. "Talqin" doira usuli necha chorak o'lchamda chalinadi?
186. Repriza, yaniy qandaydir biror musiqani o'tib bo'lgandan keyin o'tkazilgan mavzu (mavzular) ni takrorlash
187. Turli plandagi kontrast deb nimaga aytiladi?
188. Xorazm dutor yo'llariga mansub kuylar qatorini toping.
189. Xorazm baxshichilik san'atida qaysi asbob ko'p qo'llaniladi?
190. Bir planli kontrast deb nimaga aytiladi?
191. H. A. Abdurasulov nechanchi yillarda yashab o'tgan?
192. Shashmaqom nechanchi asrda shakllangan?
193. "Namud" so'zining ma'nosi.
194. Musiqiy tovushning fizik xususiyatlari qaysi javobda to'g'ri berilgan
195. Chog'ishtirma kontrast deb nimaga aytiladi?
196. Qanday holat yasama kontrastni keltirib chiqaradi ?
197. Garmonik negizni sezilarli darajada o'zgartilishi yoxud har ikkalasining birgalikda qo'shib kelishiga
198. Toshkent davlat. Konservatoriyasi qoshida birinchi dutorchilar orkestri nechanchi yilda tashkil topgan?
199. Muqaddimalar asosan necha turga bo'linadi?
200. Musiqa shaklida rivojlantirish prinsiplarining beshinchisi qanday nomlanadi?.

Asosiy adabiyotlar

1. Trigulova A. X. Musiqa tarixi (Chet el musiqa tarixi) darslik, Toshkent, 2021.
2. Trigulova A.X. CHet yel musiqa tarixi. (romantizm davri, Shubert, Shopen, List). Toshkent, Nizomiy nomli TDPU, 2008
3. Trigulova A.X. Xorijiy musiqa adabiyoti. Toshkent, «Ilmziyo», 2009.
4. Urmanova L.A. Rus musiqasi tarixi. Toshkent, «Musiqa», 2011.
5. Ibrohimov O.A., Xudoyev G‘.M. Musiqa tarixi. T., “Barkamol fayz media”, 2018.
6. Jabborov A., Begmatov S., Azamova M. O‘zbek musiqasi tarixi. T., “Fan va texnologiya”, 2018.
7. Hamidov H. O‘zbek an‘naviy qo‘shiqchilik madaniyati tarixi. Toshkent, «O‘qituvchi», 1996.
8. Begmatov S. Bastakorlar ijodi. T., “NISO-POLIGRAF”, 2017.
9. Matyokubov O. Maqomot. Toshkent, “Musiqa”, 2004.
10. Jabborov A. Musiqiy drama va komediya janrlari o‘zbek kompozitorlarining ijodiyotida. Toshkent, «G‘.G‘ulom», 2000.
11. Druskin M. Istoriya muziki zarubejnix stran. M. Muzika, 2002.

Qo‘shimcha adabiyotlar

13. Sh.M.Mirziyoev. Tanqidiy tahlil, qat‘iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollarga bag‘ishlangan majlisidagi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. // Xalq so‘zi gazetasi. 2017 yil 16 yanvarь, №11
14. Sh.M.Mirziyoev. Buyuk kelajagimizni mard va oliy janob xalqimiz bilan birga quramiz. Toshkent “O‘zbekiston” – 2017y.
15. Sh.M.Mirziyoev. Erkin va faravon demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. “O‘zbekiston” NMIU, 2016y.
16. Sh.M.Mirziyoev. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta‘minlash – yurt taraqqiyoti va xalq faravonligining garovi. “O‘zbekiston” NMIU, 2016 y.
17. Jabborov A. O‘zbeklar turmush tarzi va madaniyati. Toshkent, “G‘.G‘ulom”, 2003.
18. Hamidov H. Avesto fayzlari, Toshkent, “Abdulla Qodiriy nomidagi xalq merosi”, 2001.